

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Novæ Observationes Et Additiones Ad A. R. P. D. Bartholomæi Gavanti Congreg. Cleric. Regul. S. Pauli ac Sac. Rit. Congregat. Consultoris Commentaria In Rubricas Missalis Et Breviarii Romani

Adjectis Summorum Pontificum & Sac. Rit. Congreg. Decretis usque ad
præsens emanatis

Complectens III. & IV. Partem Commentariorum Gavanti in Rubricas
Missalis

Merati, Gaetano Maria

Augustæ Vindellicorum, 1740

VD18 10783695-002

De Rubricis Benedictionum. XIX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39964

cum certo numero Missarum, qui ob dictas Causas adimpleri non potest, prorsus cessent, vel pro tempore, quo numerus non fuerit adimpletus, sint suspensæ, vel potius remaneant in suo robore? *Secundo*: An idem sit statuendum, deficiente præfixo numero Missarum ob infirmitatem Sacerdotum, tam Secularium, quàm Regularium? *Tertiò*: an pariter idem sit statuendum, deficiente

numero Missarum ob absentiam ab Ecclesiis Secularibus Canonicorum, & Sacerdotum per aliquot dies, & Menses? *S. Cong. concilii censuit* ad primum, quoad primam partem pro tempore *Adventus, & Quadragesimæ remanere suspensas, non autem in reliquis, dummodo ratio contingat*; ad secundum, non remanere suspensas; ad tertium, satis præsum in primo.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. XIX. De Rubricis Benedictionum,

I. Gavanti pag. 232. col. 1. post Rubr. n. 6. lit. a *Nunquam omittitur in Dominicis &c.*) Triplex genus Aquæ Benedictæ reperitur, ut optime notat celeberrimus Cardinalis Johannes de Torrecremata in *tract. de Aqua Benedicta*, quem insertum reperio in calce ordinis Missæ pro informatione venerab. Sacerdotum, elucubrati à Johanne Burcardo, & Romæ impressi anno 1559. Triplex, inquam, genus Aquæ Benedictæ reperitur, cujus usum Christianæ Religionis Ritus devote amplectitur, & observat. Prima Aqua Benedicta, est, quæ divinis precibus, nec non commixtione Vini, Salis, & Cineris sacrat, & benedicitur in Dedicatione Ecclesiæ, vel Altaris, de qua sit mentio expressa in Pontificali Romano, in quâ præscribuntur omnes Ceremoniæ, & Ritus servandi in præfatis Consecrationibus Ecclesiæ, & Altaris. Secunda Aqua Benedicta, est Fontis Baptismalis, de qua sermonem habuimus, agentes de Ritibus sacris, qui exercentur in Sabbato Majoris Hebdomadæ, Tertia Aqua Benedicta, est, qua communiter in Ecclesia aspergimur, de qua sit expressa mentio in *cap. 10. Aquam Salis conspersam de consecr. dist. 3.* De benedicenda hac Aqua qualibet die Dominica præceptum urget adeò rigorosum, ut Gavanti hic constanter asseveraverit, nunquam omitteri debere tali die hujusmodi aspersionem, & præcedenter Benedictionem; circa quam

obligationem extat apud Burchardum Wormacensem *lib. 2. cap. 12.* Canon antiquissimus Concilii Navenensis, in quo dicitur præscribitur, ut -- *Omnibus diebus Dominicis, usqueque Presbyter in sua Ecclesia, ante Missarum sollemnia, aquam benedictam faciat, in vestitudo, tanto Mysterio convenienti, de qua Populus intrans Ecclesiam aspergatur* Similia leguntur in Capitularibus Caroli Magni. *§. 6. 2. 10.* nimirum: *Ut omnis Presbyter die Dominico cum Psallemio circumeat Ecclesiam suam, unà cum Populo, & aquam benedictam suscipiat &c.* Ex quibus apparet, quòd non tantum fieri debet aspersione ex hac aqua, sed etiam nova Benedictio, quolibet die Dominico, contra malam Consuetudinem nonnullarum Ecclesiarum, etiam Cathedralium, in quibus utique sit aspersione, sed ex aqua jam præcedentibus diebus benedicta, quòd aperte est contra Ritum præscribentem hanc renovationem Aquæ Benedictæ, qualibet hebdomada faciendam, ad evitandam facilem ejus corruptionem, & commixtionem cum sordibus; pura enim difficile remanet Aqua extra suum Fontem exposita per integram hebdomadam. Præterea hæc renovatio Aquæ suum habet Mysterium, significando singularis Dominicis memoriam Sacramenti Baptismatis. Quartum *tit. 3. de Benedic. simplici dist. 4.* & Baruffaldus de *Ordine ad faciendam Aquam Benedictam tit. 45 §. 1. n. 13. & seqq.* A prædicta tamen regula benedicendi Aquam qualibet

Domi.

Dominica excipiuntur Dominica Resurrectionis, & Pentecostes, in quibus non servatur hic Ritus benedicendi Aquam ab illis Ecclesiis, ubi adest Fons Baptismalis, quia, ut adnotavimus *suprà* in nostris Additionibus ad Commentaria Gavanti in Rubricas Sabbati Sanctioris, aspergitur Clerus, & Populus in prædictis duabus Dominicis cum Aqua pridie Benedicta in Fonte Baptismali, ad hunc finem reservata in aliquo vase, qui Ritus clarè præscribitur in Missali, ubi sermo habetur de Benedictione Fontis Baptismalis.

Rursus adnotare libet, quòd etiam alio die à Dom. benedici possit dicta Aqua, prout expressè habetur in Rituali Romano, nimirum quancumque opus fuerit, etiam infra hebdomadam, quando Aqua in Dominica præcedenti benedicta, jam consumpta, vel purrefacta sit.

II. Rubr. n. 6. pag. 232. *In Sacrificia parato sale, & aqua benedicenda, &c.* Loca præsignata ad faciendam istam aquam benedictam, sunt Ecclesia, vel Sacristia, ut patet ex hac Rubrica. De facto loca sacra magis conveniunt rei sacræ. Nihilominus extendi potest hæc benedictio etiam ad domos privatas, ita ut hæc aqua ubique locorum benedici possit, tum valide, tum licitè; quia non est in superiori ordine rerum sacrarum, cum sapissimè contingat aquam istam, licet benedictam, in terram cadere quando illa asperguntur Fideles, nec ulla adhibetur cautela ad impediendum, ne à prætereuntium pedibus teratur. Quarti *up. dub. 6.*

Idem Auctor curiosam promovet questionem *dub. 2.* scilicet, utrùm unica benedictione possent benedici plures fontes aquæ inter se distantes? Et respondet, posse valide, & licitè benedici omnes aquæ fontes, qui sunt coram Sacerdote benedicente, intra viginti passus; modò idem Minister post Orationes, vel Exorcismos, accedat ad singulos, quando facienda est mixtio salis cum aqua. Ratio est, quia sufficit præsentia mo-

Gavanti. Rubr. Miss.

ralis materia, quæ benedicitur coram Ministro, quæ præsentia iudicio Prudentium salvatur intra viginti passus; quæ doctrina valet etiam ad respondendum illi dubio: An res quæcumque benedicendæ debeant esse præsentibus Ministro, à quo fit benedictio? Circa quæ vide *suprà* cit. Quarti *tit. 1. de Benedict. in genere sect. 2. dub. 4.* Baruffaldum *suprà* à n. 27. usque ad 31.

III. Gavanti. pag. 233. col. 2. n. 8. *Prius autem quam à Clemente, &c.* Ab antiquis, & quidem à Gentilium Ritu, ortum suum cognoscit hæc aqua, quæ ideò lustralis dicebatur, quia à Sacerdote purgationis causa aspergebatur supra Victimam, & supra Populum Temples ingredientem; qui actus postea ab Ecclesia sanctificatus fuit utque ab ejus exordiis; nam contra nonnullorum opinionem, qui censent, Alexandrum I. Summum Pontificem fuisse inventorem hujus aquæ benedictæ, clarè Marsilius Columna, ut optime notat Gavanti. *hic*, in sua Hydrologia *sect. 2. cap. 2. à num. 38.* demonstrat, institutionem prædictæ aquæ tribuendam esse Divo Matthæo Apostolo; verum non potius à Matthæo, quam à cæterorum Apostolorum traditione emanasse hunc Ritus, præ credendum est, quam quidem aquam deinde Alexander I. sollemniter præcepit benedici, ait Calalius *de veteribus Sac. Chr. Ritibus cap. 36.* idque colligit ex ejusdem Epistolæ ad omnes Orthodoxos, ubi legitur: *Aquam sale conspersam Populis benedicimus, ut eam cuncti aspersi sanctificentur, & purificentur, quod & omnibus Sacerdotibus, &c.* Quæ quidem verba sunt prorsus eadem, quæ leguntur in *suprà* allegato *cap. 10. de Consecrat. dist. 3.* sed prædictam Alexandri I. Epistolam, quia habet plura ex aliis subsequentiū Seculorum Conciliis, & Patribus; præsertimque insignem locum ex Idatio, & ex Epistola supposititia Benedicti I. rejiciunt Petrus de Marca, Christianus Lupus, aliique Viri clarissimi, qui pariter non admittunt tan-

Yyy y quam

quam genuinas alias duas ejusdem Pontificis Epistolas, quarum una scripta est ad omnes Episcopos, alia verò ad omnes Sacerdotes. Decrevit quidem præfatus Pontifex, ut aqua benedicta in habitaculis hominum asservaretur, sicut tradit Anastasius, sive alius Auctor libri Pontificalis in ejus Vita; quod vas aquæ benedictæ ab Apostolis traditione derivatam, & ejusdem Alexandri I. Decreto stabilitum, probat Baronius ad Annum 132. Qui plura scire desiderat de hujus aquæ benedictæ origine, Ritu, mysteriis, virtute, & effectibus, legat ea, quæ tradunt Casalius *loc. cit.* & nuper Sarnellius Episcopus Vigiliensis in *Epist. Ecclesiast. tom. 4. epist. 18.* Cardinalis Valerius in *Thesaur. piarum Institutionum pag. 237. & 240.* Castaldus *lib. 1. sect. 4. cap. 6. num. 4. & lib. 2. sect. 2. cap. 1. num. 5.* Corsetus *tract. 1. part. 2. cap. 14. & in Indice Rationali Sacrorum Mysteriorum v. Aqua;* Baruffaldus *loc. supra. ii.* præsertim verò Quarti *de Benedict. tit. 3.* qui luculenter exponit omnia spectantia ad hanc materiam.

IV. Gavant pag. & col. ead. num. 9. *Sal ante aquam benedici ut, &c.* Baruffaldus *loc. supracit. num. 21.* miratur, quod noster Quarti, alioquin diligentissimus, qui in suo Aureo opusculo adeò luculenter scripsit de Benedictionibus, & præsertim de Benedictione Aquæ Lustralis, nullam omnino mentionem faciat de salis benedictione, neque in actu Baptismi, neque in actu conficiendæ dictæ Aquæ Lustralis; sed rationabiliùs dicerem, me in majorem admirationem adduci, quod ipse Baruffaldus non legerit ea, quæ tradit citatus Quarti *tit. 3. sect. 1. præfatio 2.* ubi expressum sermonem habet de salis benedictione, quæ præmitti debet ad benedictionem aquæ, & ibidem explicat, quid significet aqua, & quid sal benedictum; ait enim: Aqua à sordibus mundat, sal putredinem fugat; aqua nitorem præbet, sal adhibet sinceritatem. Aqua fecundat, sal à corruptione præservat. Aspersione igitur Aquæ Lu-

stralis monentur Fideles, ut aqua lacrymarum, seu compunctionis, Animam à sordibus peccatorum mündent, & salis timoris Domini putredinem malitiæ fugent. Petant à Deo aquam gratiarum, qua fecundentur virtutibus, & saltem sapientiæ, quo à corruptione præserventur. - Hæc omnia, quæ ex Raban. *de Institut. Cleric. lib. 2. cap. 55.* desumptis Quarti, consignat loco citato. Deinde subdit, quòd priùs benedicitur sal, quam aqua: postea miscentur ad invicem; quia per sal intelligitur amaritudo penitentia, per aquam verò gratia sanctificans, & emundans Animam, sive in Baptismo, sive in Sacramento Penitentia. Cum ergo penitentia, seu cordis contritio debeat præcedere Baptismum, & similiter absolutionem Sacerdotis, qua per gratiam fit peccatorum remissio, merito benedictio salis præmittitur benedictioni aquæ. Deinde misceatur sal cum aqua, &c. Hæc Quarti *tit. 3. or. quæ desumpta ex Durand. Rational. lib. 4. cap. 4.* si hæc legisset Baruffaldus apud prædictum Auctorem, sicut multa alia, & legit, & deprompsit, profectò pepercisset suæ admirationi, & literis non mandasset, Paulam Mariam Quarti nullam mentionem facere de salis benedictione, neque in actu Baptismi, neque in actu conficiendæ Aquæ Lustralis. Igitur benedictio salis, ut notat etiam cit. Baruffaldus, duplex est, una de sale inserviente ad Baptismum, altera de sale adhibendo in benedictione aquæ prædictæ, quamvis significationes, & mysteria sint eadem, ut explicant allegati Auctores apud Quarti. Pro utraque benedictione sal debet esse naturalis, albus si fieri potest, siccus, non verò humidus. De prædicta salis benedictione eruditè loquitur Claudius de Vert *tom. 2. super cap. 2. & Auctor Tractatus de Missa Parochiali cap. 5. art. 4. & seqq.*

V. Rubr. n. 10. pag. 233. *Ter mittit sal in aquam, &c.* Aqua verò, in quam benedicendam ter immittitur sal, debet esse natura-

turalis, sive à Fonte, sive à Fluvio, sive à Puteo, sive à Cisterna pluviali, dummodò sit pura, & munda, ob dignitatem rei sacræ, ad quam inservire debet, & ne inquinet res, seu personas, super quas projicitur; nec licitum est, quidquam extranei liquoris cum ista aqua admisceri, nisi sit in parva quantitate, & ad decentiam dictus liquor congruus, veluti aqua rosacea, ob fragrantiam odoris, quia in hac nulla apparet indecentia, & obtinuit tolerantiam in Ecclesia, quæ tolerantia cum sit tacitus consensus, facit, ut Sacramentalia, quæ pendent ex arbitrio Ecclesiæ, non alterentur. Ex Quarti *sup. dub. 5.* & Baruffald. *sup. à n. 22. usque ad n. 24.*

In prædictam autem aquam ter Sacerdos mittit sal in modum Crucis, quia ter debet fieri signum Crucis cum manu, pugillo sal tenente, unde sequitur, ut ter quoque mixtio, seu immixtio salis fieri debeat, ex Baruffald. *sup. n. 40. & seqq.*

VI. Gavant. pag. 233. col. 1. n. 12. *Dist. à Tertiâ, sit aspersio, &c.* Non ante Tertiam sollempniter cantatam, sed post eam, ut optime adnotat noster Gavant. Sacerdos, qui Missam celebrare debet Conventualem, juxta Decreta edita die 27. Novembris 1632. & 16. Novembris 1649. data verò in nostro Indice sub num. 268. & 299. etiam si Celebrans sit prima Dignitas, vel superior, indutus Pluviali, ut præscribit Rubric. superior, coloris Officio convenientis (si commode haberi potest Pluviale, aliàs sine Casula) & super Albam Stola in modum Crucis, ut in Missa, aptata; & etiam si Pluviale non haberet, eam sic in modum Crucis gerere debet, & ita præscribit etiam S. R. C. in suo Decreto edito die 30. Decemb. 1679. & dato in nostro Indice sub n. 454. & quidem est solius Episcopi, ut Stola ante pectus pendeat super Albam, Manipulus verò nunquam, ut præscribit Rubr. & alibi nos innuimus, cum Pluviali portatur. Diaconus, & Subdiaconus, similiter indui debent Dalma-

tica, & Tunicella, vel Planetis plicatis, juxta temporum diversitatem, sed sine Manipulis. Regulare est enim, ut colligi potest ex Cereimon. Episc. & ex nostro Gavant. in *Rubr. pro Benedict. Palmarum*, ut illos non accipiant, cum Celebrans eo non utitur, nisi Cantaturi sint Epistolam, vel Evangelium, ut in Benedictione Palmarum. Cum verò Celebrans non induitur Pluviali, sacri Ministri non induuntur Dalmatica, & Tunicella respectivè, nisi post factam asperionem, quando ipsemet Celebrans sumit Planetam, & tunc procedunt ad Altare, immediatè ante ipsum Celebrantem, unus post alium, ex Bralio *part. 3. cap. 1. n. 3.*

Finita Tertia, ut dixi *suprà*, Celebrans, & Ministri Sacri, induti Paramentis, ut *suprà* notatum est, ipsi, & omnes alii nudis Capitibus, Cruci, seu Imagini Principali, quæ est in Sacristia, profundam faciunt reverentiam, & postea Celebrantem salutant, qui etiam eis aliquantulum simplici inclinatione tecto Capite respondebit, & statim procedunt ad Altare sequenti Ordine, videlicet: primò procedit Minister, seu Acolytus cum vase Aquæ benedictæ, & Aspersorio, nudo Capite (Thuriferarius enim in diebus Dominicis non gestat Thuribulum, nisi post factam asperionem) supradictus Acolytus deferens prædictum vas aquæ benedictæ, ipsum tenet sinistra per partem inferiorem, aliquantulum elevatum usque ad pectus, mediocriter tamen ab eo remotum, dextera verò Aspersorium inter Pollicem & Indicem, firmans illud super labrum dicti Vasculi, ex Bauld. *part. 1. cap. 16. num. 2.* Tunc sequuntur Ceroferarii cum Candelabris accensis, postea Cereimoniarius, & denique Celebrans, medius inter Diaconum, & Subdiaconum, anteriores simbrias Pluvialis ejus levantes manu proximiori, altera infra pectus admota, unumquemque à parte sua, & hi tres tecto Capite procedunt, Celebrans verò manus junctas tenet ante pectus; ita procedunt, quando Celebrans est

Y y y 2 Plu-

Pluviali indutus, aliàs procedant, ut *suprà* innuimus, observatis illis omnibus, quæ diximus suo loco de egressu Celebrantis à Sacrificia, progressu, & accessu ad Altare pro Missa sollempni.

Observandum hic occurrit, quòd quando Celebrans cantat sollempniter Tertiam in Choro, ut mos est in nonnullis Ecclesiis; tunc ita paratus cum suis Ministris egreditur à Choro ad Altare, ad faciendam aspersionem Aquæ Benedictæ.

VII. Rubr. n. 11. pag. 233. & Gavant. pag. 234. col. 1. lit. e. (*ibi ad gradus, hoc est in infimo ejus gradu &c.*) Cùm verò prædicti omnes ante infimum Altaris gradum pervenerint, stant in Plano omnes in recta linea, Celebrans scilicet in medio, Diaconus à dexteris ejus, Acolythus, seu Minister cum vase Aquæ Benedictæ à dexteris Diaconi, & primus Ceroferarius à dexteris dicti Acolythi; Subdiaconus verò à sinistris Celebrantis, & secundus Ceroferarius à sinistris Subdiaconi. Ceremoniarius autem stat in Plano à latere Epistolæ, Bauldr. *part. 3. cap. 11. art. 4. num. 8.* & Billus *lit. C. num. 197. §. 1.*

Tum Celebrans, detegens Caput; dat birretum Diacono, qui statim accipit cum quasi osculo illius, & Ceremoniario, seu alteri Ministro, eo deficiente, tradit, & suum similiter, sicut Subdiaconus etiam suum ex altera parte, porrigit, quæ birreta, post factam genuflexionem, ponuntur super scamnum deputatum ad sedendum, vel si scamnum, sive sedilia non sint parata, quia forsitan propter reverentiam Sanctissimi Sacramenti expositi non est sedendum, tunc birreta collocantur in alio decenti loco, nunquam verò super Credentiam, & multo minus super Altare, Billus *sup. §. 4.*

Tum omnes debitam faciunt reverentiam Altari, prout diximus in Missa sollempni, qua facta, Ceroferarii deponunt Candelabra super Credentiam, & locant se apud illam. Billus *lit. A. num. 467. §. 2.*

VIII. Gavant. pag. 234. col. 1. eadem lit. e. *Genuflexus, &c.* Postea Celebrans, medius inter Ministros sacros, genuflectit cum ipsis, etiam tempore Paschali, super infimum gradum Altaris utroque genu, Acolythus verò cum vase Aquæ Benedictæ genuflectit in plano à dexteris Diaconi. Billus *suprà.*

Et ita omnibus dispositis, Diaconus accipit ab Acolytho Asperforium madefactum aqua benedicta, absque oculis Asperforii, & manus Diaconi, quæ præstari possent à dicto Acolytho. Diaconus autem, accepto Asperforio, illud tradit Celebranti, cum osculo Asperforii in ima parte Manubrii, & deinde dexteræ Celebrantis in parte exteriori. Bauldr. *part. 2. cap. 8. num. 5.* & Billus *sup. §. 3.*

IX. Rubric. num. 11. pag. 233. & Gav. pag. 234. col. 1. lit. f. *Ter aspergit Altare, &c.* Celebrans, accepto Asperforio à Diacono, genuflexus manens, etiam tempore Paschali, intonat Antiphonam, scilicet: *Asperge me, &c.* extra tempus Paschale, & tempore Paschali: *Vidi Aquam, &c.* quam Cantores prosequuntur; & notandum, quòd dum Celebrans intonat Antiphonam, ter aspergit Altare, primò in medio, deinde versus Cornu Evangelii, & denique versus Cornu Epistolæ, ut optimè adnotat hic Gavant.

X. Rubric. n. 11. pag. 233. & Gavant. pag. 234. col. 1. lit. g. *Et crectus Ministri, &c.* Postquam Celebrans, genuflexus manens, aspergit Altare, & deinde seipsum, signans Asperforio madido suam frontem, mox surgit, & aspergit Ministros Sacros, & primò quidem Diaconum, & postea Subdiaconum, adhuc genuflexos, qui deinde prae riter surgunt, Bauldr. *sup. num. 1.* Billus *sup. §. 3.* Castaldus *lib. 2. sect. 2. cap. 1. num. 1.* & Turrinus *part. 3. sect. 2. cap. 4. de aspersione aqua benedicta.*

XI. Rubric. num. 11. pag. 233. & Gav. pag. 234. col. 1. lit. h. *Incipit Antiphonam, &c.* Si scrupulosè nimis attendere velimus ad litteram Rubricæ verba, facillè Intonationem Antiphonæ postponemus Asperzioni, cum Rubrica dicat; post aspersum se, & Ministros sacros, inchoandam esse Antiphonam; sed si sequi velimus nostrum Gavantum, Bauldr. *part. 2. cap. 8. num. 6.* Turrin. *part. 3. sect. 1. cap. 4. §. incipit;* & alios, præmittemus Antiphonam actioni asperzionis, ob verbum futuri temporis *Asperges.* Melius fortè hæc oppositæ sententiæ conciliabuntur, si inhæreamus Ceremoniali Episc. *lib. 2. cap. 31. §. 3.* Nec præmittenda igitur, nec postponenda, sed inter aspergendum intonanda est prædicta Antiphona. Præter Ceremoniale Episc. habemus Regulam Generalem in Benedictionibus, tam Cinerum, quam Ramorum, & Candelarum, componendi verba cum actionibus, ut colligitur ex propriis Rubricis Missalis, in quibus habetur, quod Celebrans aspergit Cineres, Ramos, & Olivæ dicendo: *Asperges me. &c.* Hoc deprecativum verbum est, unde non denotat mox futuram asperzionem, sed Celebrans rogat mundari in Corde à Domino, dum aspergitur in Corpore.

XII. Rubric. n. 11. pag. 233. & Gavant. pag. 234. col. 2. lit. i. *Aspergi Clerum, &c.* Celebrans postquam asperferit Ministros Sacros, tradit Aspersorium Diacono, qui illud cum debitis osculis recipit, & postea tradit Acolytho, de eo inservienti; tum ab omnibus Ministris factis debitis reverentiis, juxta morem, Altari, & Cruci, procedunt ad partem illam Chori, ubi est dignior de Clero, pro asperzione ejusdem (ad quam asperzionem omnes stant) hoc modo: Ceremoniarius præcedit cum Acolytho, deferente vas aquæ Benedictæ, cum Aspersorio, ita tamen, ut hic Acolythus sit viciniôr Diacono, quasi à dextris ipsius, postea sequitur Celebrans, medius inter Ministros Sacros,

elevantes hinc inde fimbrias anteriores Pluvialis, ibique facta ab omnibus debita inclinatione Clero illius partis, ubi est dignior, Diaconus accipit Aspersorium, illudque tradit cum debitis osculis Celebranti, qui illo accepto manu dextera, accedit ad digniorem de Choro, quem statim salutat cum pari inclinatione antè, & post, & eum separatim aspergit; post Superiorem Chori, salutat reliquos de Choro unica inclinatione, deinde eos aspergit, vel quasi in circulum, vel singillatim, pro Ecclesiarum consuetudine; putat tamen Bissus, quod si Clerus sit valde numerosus, aspergendus sit ab utraque parte Chori quasi in gyrum, nimirum unica asperzione omnes, si verò sit exiguus, tunc convenire, quod omnes separatim aspergantur.

XIII. Gavant. pag. 234. col. 2. ead. lit. i. *Canonici singillatim aspergi poterunt, &c.* Cum Gavantò convenit Bissus, qui censet, quod Canonici debeant singillatim aspergi juxta Decretum editum die 20. Decembris 1601. quod in nostro Indice non reperitur, quia S. C. Regesta non incipiunt, nisi ab Anno 1602. sed legitur tale Decretum apud Barbolam de *Canonis, & Dignitatibus cap. 34. sub num. 27.* & apud Gavant. in *Manuali Episc. Verb. Canoniorum munera, & præsertim in Choro, sub num. 15. in Addition.* in quo Decreto hæc habentur -- Aquæ Benedictæ asperzio in Dominicis fieri debet singillatim quibuscumque Dignitatibus, & Canonis, incipiendo ab iis, qui in dextro cornu existunt; non verò uno ictu in Circulum; in quo casu, si singillatim Canonici aspergerentur, hoc debet fieri cum Capitis inclinatione ante, & post quemcumque Canonicum aspersum. Bissus *lit. A. n. 465. §. 1. & 7.* & Bauldr. *sup. n. 7.*

XIV. Rubric. n. 11. pag. 233. *Deinde Populum, &c.* Post asperzionem Cleri prosequitur Celebrans aspergere Populum, quæ Populi asperzio fiet secundum consuetudinem Ecclesiarum, vel procedendo per principalem

lem Navem, vel in aditu Chori, si est ante Altare, vel juxta Cancellos Presbyterii aspergendo illuc confluentes; idque videtur convenientius, præsertim si Celebrans sit in aliqua Dignitate constitutus; Nicolaus de Bralione *suprà num. 9.* ex quo etiam *num. 1.* colligitur, quòd Celebrans in tota asperzione manum sinistram tenere debet supra pectus. Quando autem aspergit Populum, hoc facit ter, seu triplici ictu, scilicet in medio, à dextris, & à sinistris.

XV. Rubric. n. 11. pag. 233. & Gavant. pag. 234. col. 2. lit. m. *Psalnum, id est, totum Psalmum, &c.* Dum fit asperio Cleri, & Populi, Celebrans cum Ministris Sacris dicit alternatim submissa voce totam Antiphonam *Asperges me, &c.* vel *Vidi Aquam, &c.* & totum Psalmum *Miserere mi Deus.* Ita Rubr. Missalis, quæ tamen non præscribit, ut dicatur totus Psalmus *Consecimini L'omino, &c.* tempore Paschali, sed si Celebrans, & Ministri eundem memoriter scient, congruum esset, ut dictum quoque Psalmum recitarent. Dum Celebrans transit ante medium Altaris, semper facit illi debitam reverentiam cum suis Ministris. Bauldry *suprà num. 8.* Notandam insuper, quòd supradicta Antiphona *Asperges me,* vel *Vidi Aquam,* quæ præcedit Psalmum, dici debet integra, etiamsi Officium diei non sit Duplex, scilicet eam post intonationem proseguendo, quod item faciunt Ministri, & in fine Psalmi post *Gloria Patri,* repetitur Antiphona. Nicolaus de Bralione *sup. n. 10.*

XVI. Rubr. n. 14. pag. 234. & Gavant. ibid. col. 1. lit. n. *Gloria Patri omittitur, &c.* In Dominicis Passionis, & Palmarum non dicitur *Gloria Patri,* sed post Psalmum *Miserere mi Deus* repetitur Antiphona *Asperges me, &c.* ex Rubricis Missalis.

XVII. Gavant. pag. 235. col. 1. post Rub. num. 15. *Hæc eadem Ordo Romanus, &c.*

Quamvis, ut *suprà* adnotavimus, quolibet die Dominico benedicenda sit aqua, excipiuntur tamen à prædicta regula, ut etiam ibi advertimus, Dominica Resurrectionis, & Pentecostes, præsertim in illis Ecclesiis, in quibus adest Fons Baptismalis, quia ibi recurrentibus dictis Dominicis non benedicitur hæc aqua, sed tam Clerus, quam & Populus asperguntur cum aqua pridie benedicta in Fonte, ad hunc finem reservata, ante infusionem Olei, & Chrismatis, ut clare loquitur supradicta Missalis Rubrica.

XVIII. Rubr. n. 16. pag. 235. & Gavant. ibid. col. 1. lit. p. *Reversus ad Altare, &c.* Celebrans, terminata Populi asperione, & reversus ad Altare cum debitis reverentiis, aspergit Acolythos, Ceroferarios, & ipsum Ministrum de vase, nisi prius cum aliis Clericis eos asperferit; quo facto, stans in plano erectus, medius inter Sacros Ministros, ibique reddito prius Asperferio Diacono (& ab hoc Acolytha, qui illud cum vase aquæ benedicte deponit super Credentiam, & accipit librum; quem porrigit Diacono, facta tamen prius Altari genuflexione antè, & post) ante infimum Altaris gradum, ad idem Altare conversus, junctis manibus expectat. Billus *suprà §. 8.*

XIX. Gavant. pag. ead. col. 1. n. 17. *Tenant autem Ministri librum, &c.* Librum, quem ab Acolytha de vase accepit Diaconus, apertum hinc inde Ministri Sacri tenent ante Celebrantem, qui dicit in cantu *Offerte nobis &c.* cui tempore Paschali additur *Alleluja,* & postquam Chorus responderit alium *ÿ.* subnectit preces, & Orationem, prota in Missali. Cerem. Episc. lib. 2. cap. 13. §. 3. & ex eo Billus *suprà.*

XX. Gavant. eod. n. 17. *Post Orationem Exaudi; deponitur &c.* Profectò non convenit, quòd Celebrans ante Altare, adjacentibus Diacono, & Subdiacono, Ploviale deponat, & Manipulum, ac Planetam pro Missa

Missâ celebranda accipiat, ut fit in quibusdam Ecclesiis abusive. Soli enim Episcopi ante Altare sacris paramentis induuntur; immo, juxta Bralium infra citandum, soli pariter Episcopi à Diacono, & Subdiacono paratis, sollempniter celebraturi adjuvantur, quando paramentis sacris induuntur; sed circa hoc non sunt conformes omnium Ecclesiarum Cathedralium, & etiam aliarum consuetudines. Resumendo intermissum sermonem, debet Celebrans, facta reverentia Altari, & Choro (si est ante Altare) cum Ministris se recipere versus cornu Epistolæ (vel retro Altare, si parietis non adhæreat) ibique à Ceremoniario, & aliquo Acolyto in prædictis adjuvari, & interim Ministri Sacri suos Manipulos accipiunt. Revertuntur postea cum debitis reverentiis, primò Choro, deinde Altari, ante ipsum, ad incipiendam Missam. Nicolaus de Bralio *suprà num. 15.* Quòd præfatus Celebrans non debeat deponere Pluviale, & sumere Planetam in medio ante Altare, confirmatur ex Cerem. Episc. infra cit. novissimè à Benedicto PP. XIII. recognito, in quo habetur, quòd Celebrans in solito scamno (& non in medio Altaris) posito in cornu Epistolæ, deposito Pluviali, capit Manipulum, & Planetam: Cerem. Episc. *lib. 2. cap. 31. §. 3.* sicut etiam Bissus *suprà §. 9.* contra quosdam, qui contrarium docent, & præsertim contra Turinum *suprà §. Exspoliatur*, qui putat, non esse inconueniens, quòd Celebrans deponat Pluviale, & Planetam sumat in medio ante Altare.

Interim Ceremoniarius collocat Missale apertum in cornu Epistolæ pro Missâ cantanda. Turinus *suprà*; & Minister de vase aquæ benedictæ defert Pluviale Celebrantis in Sacristiam cum debitis reverentiis, &c. & reposito Pluviali in loco suo, accipit Thuribulam cum Navicula, cum quibus mox ad Altare redibit, Bauldry *part. 1. cap. 16. num. 3. & part. 2. cap. 8. num. 11.*

XXI. Ne verò aliquid desiderandum remaneat, pro exacta praxi Rituum, servandorum in prædicta aspersione aquæ benedictæ, nonnulla lubet hic colligere.

Et primò, quòd si adfit Episcopus, qui Missâ assistat, aut alii Prælati in locis suæ jurisdictionis, aut Cardinalis ubique terrarum, asperso Altari, solus Celebrans comitatus à Ceremoniario, & Acolyto cum vase aqua benedicta pleno (remanentibus Ministris Sacris ad Altare genuflexis) accedit ad Episcopum, cui facta profunda reverentia, & genuflexione à comitibus suis, Aspersorium osculatum, cum debita reverentia, & osculo manus, porrigit; ipse verò Episcopus primò seipsum, deinde Sacerdotem Celebrantem, postea Assistentes, & solii Ministros aspergit, & statim eidem Celebranti reddit Aspersorium, qui primò manum Episcopi, deinde illud osculatur, & facta eidem profunda inclinatione, & genuflexione à suis prædictis Ministris, cum eisdem revertitur ad Altare, factisque debitis reverentiis, aspergit Ministros suos Sacros adhuc genuflexos, qui statim surgunt, & postea cum Celebrante procedunt ad aspergendos Canonicos, Beneficiatos, & Clericos ex utraque parte Chori, omnesque alios in Choro permanentes, & Populum, ut *suprà* adnotavimus. Cerem. Episc. *lib. 2. cap. 31. §. 3. & Bauldry supra num. 14.*

Præcipitur in Ceremoniali Episc. ut solus Celebrans, hoc est sine Ministris Sacris, procedat ad ferendum Aspersorium cum aqua benedicta Episcopo, quod fit ob reverentiam Episcopi præsentis, ut coram eo Celebrans minori cum pompa procedat. Bauldry *suprà num. 16.* Quòd si adessent alii Prælati, ut *suprà*, potest Celebrans illis aquam benedictam dare, non quidem eos aspergendo, sed cum convenienti reverentia, & osculo Aspersorii antè, & post, præstando illis Aspersorium, ex quo indice digito aquam accipient, & sibi ipsis in fronte in modum Crucis im-

ponent, Nicolaus de Bralio *suprà part. 3. cap. 1. n. 7.*

Quòd si prædicti Prælati innuant, ut ipse Celebrans eos aspergat, facta tunc antè, & post, profunda inclinatione, eos asperget, quòd præcipuè fit, quando sunt plures Prælati ejusdem Ordinis, & Dignitatis, Bauldry *suprà n. 11.* ita etiam docet Billus *loc. cit. n. 7.* de Episcopis, & suis Abbatibus, nempe si velint aspergi à Celebrante, tunc Celebrans debeat eis obtemperare.

Si adit aliquis Princeps supremus non habens Superiorem, aut Principissa in loco suæ jurisdictionis temporalis, ante omnes alios asperguntur à Celebrante, eo ordine, quo incendantur. Bauldry *suprà n. 17.* & Billus *suprà §. 14.* Solarius verò *in PP. Minimo rum Cerem. part. 3. cap. 5. n. 7.* adstruit, quòd si in Presbyterio adesset aliquis Magnus Princeps, aspergatur solus à Celebrante cum debita inclinatione antè, & post, antequàm in Choro proficiatur; immò ante ipsos Ministros, quòd tamen ego non admitterem. Magistratus verò inferiores, & Domini Minores asperguntur ab eodem Celebrante post Chorum, ante Populum, cum debita inclinatione.

XXII. Idem Solarius *loc. cit. num. 8.* docet, quòd quando Chorus est valdè distans ab Altari, quòd commodè Celebrans non valet accedere, tunc alter Sacerdos Superpelliceo indutus adit, qui, statim ac Celebrans Ministros asperferit, aspergillo de manu illius cum debitis osculis desumpto, in Chorum

pergat, & cunctos, ut *suprà dictum est*, aspergat. Celebrans verò, altero aspergillo de manu Diaconi desumpto, aspergat Populum ad Presbyterii aditum confluentem; & hæc omnia mox cit. Solarius desumpsisse fatetur ex Alcozer *trad. 4. gloss. 9. post medium.*

Hoc idem docet Billus *suprà §. 10.* sed magis limitatè, dicendo nimirum, quòd si celebraturus Missam esset Antistes, vel Prælati, tunc hujusmodi asperionem fieri debere à simplici Sacerdote induto Superpelliceo, & Stola coloris convenientis, cum uno tantum Acolytha deferente vas aquæ benedictæ, quòd colligitur, ait ipse, ex Marc. Ant. Genuens. in praxi Archiepisc. *cap. 65. etia Roma Anno 1616.* ubi habetur (ut etiam tradit Gavant. *hoc tit. lit. i.*) Gregorium XIII. 30. Decembris 1573. decrevisse, ne in Ecclesiis Hispaniarum Antistites, vel aliæ personæ privilegatæ, aspergerent Clerum, & Populum, diebus Dominicis, sed id fieret ab alio simplici Sacerdote, & licet id fuerit statutum peculiariter pro Antistitibus Hispaniæ; nihilominus benè etiam aliis ob rationis identitatem aptatur. - Hæc Billus, qui tamen putat, casum rarò eventurum, & fortè nunquam, quando maximè est celebraturus Episcopus; cum tunc hujusmodi asperio omittatur, juxta dispositionem Cerem. Episc. *lib. 2. cap. 31. §. 4.* quasi sufficiat ipsius Episcopi benedictio, quam (loco asperionis) Clero, & Populo impertitur, procedens ad Altare.

De eodem Ritu asperionis servando in minoribus Ecclesiis.

XXIII. In minoribus Ecclesiis, in quibus pauci sunt admodum Clerici, & fortè solus Parochus, atque adeò non cantatur Missa, sed dicitur tantum Missa Privata Parochialis loco sollempnis, quæ tamen tenet locum Missæ Conventualis, debet ante prædictam Missam Privatam, diebus Dominicis, à Celebrante, induto Pluviali coloris temporis con-

venientis, vel saltem Stola super Albam sine Manipulo, ministrante vasculum aquæ benedictæ Acolytha, vel ipso Ministro Missæ Privatae, fieri asperio Altaris, ipsiusmet Sacerdotis, & Ministri, postea Cleri (si aderit) ac denique Populi interessentis in Ecclesia. Asperione completa, Sacerdos ante Altare reversus dicit *ꝛ.* & Orationem, prout in Missæ

Missali, quibus recitatis, facta Altari reverentia, retrahet se versus cornu Epistolæ, vel redibit ad Sacristiam, ubi deposito Pluviali, accipit Manipulum, & Planetam, & reversus ad Altare cum debita reverentia, Missam celebrabit. Castaldus in Praxi Cereemoniarum lib. 2. sect. 2. cap. 1. n. 5. Quarti tit. 3. de Benedict. simplic. in partic. dubit. 4. in fine, Baruffaldus supra §. 5. num. 45. & 46. Bauldry supra non. 23. & Corsetus tract. 1. part. 2. cap. 14. n. 7.

XXIV. Gavant. pag. 235. col. 1. n. 19. *Benedictio Agni ad communem Mensam, &c.* De antiquitate hujus Benedictionis constat ex vetustissimo ordine Romano, ubi Ritus præscribitur benedicendi hunc Agnum in Pascha, ut post quadragesimale jejuniū (sic ut adstruit Durandus in *Ration. Divinor. Officior. lib. 6. cap. 86. §. 7.*) sumatur à Fidelibus aliquod de Carnibus Agni benedicti, priusquam alix Carnes gustentur, & quidem cum gaudio, & lætitia, ob adimplementum Scripturarum, quæ jam promiserant Agnum esse venturum, & sanguine suo humanum genus redempturum. Qui alia scire desiderant, spectantia ad prædicti Agni, & aliarum rerum benedictiones, adire poterunt P. Quarti, qui præclarissimum opus edidit inscriptum de Benedictionibus, ubi *Tit. 3. sect. 3. præludio 1.* agit de prædicta benedictione in Pascha. Item adire possunt Baruffaldum, qui toto *tit. 17.* tractat pariter de Benedictionibus.

XXV. Gavant. pag. 235. col. 2. num. 21. *Putantes hoc sufficere vice benedictionis propriae quod nullatenus est permitendum.* Docet tamen Diana *tract. 4. de celebr. Miss. resol. 69.* quod Paramenta bona fide adhibita ante benedictionem eorundem, non egent amplius benedictione, sed censentur benedicta ex usu eorum sacro; quod est probabile.

XXVI. Gavant. pag. 235. col. 2. n. 22. *Abbat, & alii Regularium Superiores, &c.* Gavant. Rubr. Miss.

Proponit quæstionem Gavant. utrum Abbates, & alii Regularium Superiores, ex privilegio benedicere possint Indumenta Sacerdotalia Ecclesiarum non sibi subditarum, & adductis S. C. Decretis editis die 24. Augusti 1609. & die 30. Septembris 1628. resolvit negativè, quibus Decretis addi possunt etiam alia Decreta, ab eadem S. R. C. posterius edita, quorum primum editum die 13. Martii 1632. ita statuit -- Abbates, Priores, Guardiani, & alii Religionum Prælati, etiam ex Societate Jesu, habentes privilegium benedicendi Vestes Sacras, & Cœmeteria, ac similia, dicto privilegio uti possunt, nisi non in his rebus, in quibus sacra unctio non adhibetur, & pro servitio dumtaxat Monasteriorum, & propriarum Ecclesiarum -- Quamvis prædictum Decretum non reperitur in Registris S. C. saltem sub prædicta data diei, Mensis, & Anni, nihilominus illud referunt Murgas in *Comment. ad Constit. Apost.* post Constitutionem quartam §. 2. sub n. 7. Lezana in *Summ. Quæst. Regul. tom. 3. verb. Altare sub num. 1.* & noter Pasqualigus de *Sacrificio nova legis tom. 2. quæst. 803.* Præter mox allegatum Decretum, aliud reperitur profectò authenticum, editum à S. R. C. & approbatum ab Alexandro VII. die 27. Septembris 1659. in suo Decreto generali, & videre est in nostro Indice sub n. 355. in quo declaratur & statuitur, quod -- Prælati Episcopis inferiores, qui Pontificali usu fruuntur, Ecclesiasticam suppellectilem pro servitio dumtaxat suarum Ecclesiarum, vel Monasteriorum benedicant -- & num. 356. pariter declaratur, quod -- Pro servitio alienæ Ecclesiæ, exercere non valeant benedictiones Campanarum, Calicum, & similium, in quibus sacra unctio adhibetur, &c. Recurrentibus deinde Abbatibus Congregationis Cassinensis, & asserendo, se obtinuisse prædicta privilegia etiam pro benedicendis Paramentis alienarum Ecclesiarum, S. R. C. habita coram eodem Summo Pontifice Alexandro VII. die 20. Julii 1660.

hæc respondit - Ad §. 19. quod vetita est Abbatibus benedictio sacre suppellectilis pro usu alienarum Ecclesiarum; afferentibus Monachis, etiam pro aliena Ecclesia ex Apostolico Indulto eis licitum esse Ecclesiasticam suppellectilem benedicere, S. C. mandavit exhiberi Indultum authenticum ex Archivio Apostolico desumptum, ac interim abstinere - De quo Indulto asserit Eminentiss. Cardinalis de Lambertinis in fine sue Instructionis Pastoralis, quæ est sub num. 20. nunquam dictum privilegium exhibitum fuisse; quapropter corrui sententia, quam Pasqualigus tom. 2. de Sacrific. nove legis quest. 803. & Quarti part. 2. tit. 1. sect. 4. dub. 3. tradunt, afferentes in sui favorem Barbosam, Portel, Mirandam, Ascanium Tamburinum, & alios; donec enim non constet de prædicto asserto privilegio, quod prætenditur concessum prædictis Abbatibus, & aliis Prælatibus Regularibus, hi debent ab-

stinere à benedictione sacre suppellectilis spectantis ad alienas Ecclesias.

XXVII. Gavant. pag. 235. col. 2. n. 23. Et in praxi S. R. C. sapius requisita fuit, &c.) De eadem praxi, & facultate ab Episcopis petita, & eisdem concessa, pro subdelegandis aliis Sacerdotibus ad prædictam benedictionem impertiendam, nonnulla tradit in notificatione, seu instructione mox allegata, idem sapientissimus Cardinalis de Lambertinis.

XXVIII. Gavant. pag. 236. col. 2. n. 24. Et hic finis totius Missalis, &c.) Ita Deo favente, inherentes præclarissimi Gavanti vestigiis, etiam nos finem imponimus nostris Additionibus, & Observationibus ad Rubricas totius Missalis, & ejusdem Gavanti doctissima Commentaria, nihil addendo ad hujus Authoris Appendicem, quam partem V. inscripsit.

